

BANKŲ METINIŲ FINANSINIŲ ATASKAITŲ AUDITAS

Visuose šalies komerciniuose bankuose¹ 2007 m. metinių finansinių ataskaitų auditą atliko nepriklausomos audito firmos. Dėl visų bankų metinių finansinių ataskaitų buvo pareikštos nuomonės be išlygų.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos bankų įstatymo 61 straipsnio 4 dalimi, bankai turi pateikti visuomenei metinę finansinę atskaitomybę ir auditoriaus išvadą per 4 mėnesius nuo finansinių metų pabaigos.

Bankų veikla

Veikiančių šalies komercinių bankų bei užsienio bankų skyrių turtas (aktyvai), bankų pateiktų 2008 m. sausio 1 d. audituotų finansinių ataskaitų duomenimis, sudarė 81 mlrd. Lt ir per metus išaugo 22,1 mlrd. Lt, arba 37,5 proc. (2006 m. augo 31,4 proc.). Klientams suteiktos paskolos, kurių suma sudarė 56,7 mlrd. Lt, palyginti su praėjusių metų sausio 1 d. išaugo 18,1 mlrd. Lt, arba 46,9 proc. (2006 m. išaugo 48,9 proc.).

Šalies bankuose laikomų indėlių suma 2008 m. sausio 1 d. sudarė 37,1 mlrd. Lt ir per metus padidėjo 6,9 mlrd. Lt, arba 22,6 proc. (2006 m. išaugo 20,5 proc.), iš jų gyventojų indėliai sudarė 22,7 mlrd. Lt ir per metus išaugo 4,8 mlrd. Lt, arba 26,8 proc. (2006 m. išaugo 30 proc.).

Bankų sistemos kai kurių turto ir įsipareigojimų straipsnių dinamika

Eil. Nr.	Balansinės ataskaitos straipsnio pavadinimas	Suma mln. Lt 2007 01 01	Suma mln. Lt 2008 01 01	Pasikeitimas per metus, proc.
1	Turtas (aktyvai)	58 913,6	80 990,3	37,5
2	Vyriausybės vertybiniai popieriai	4 966	3 547,2	-28,6
3	Kiti skolos vertybiniai popieriai	1 773,5	3 840,9	2,2 k.
4	Paskolos finansų institucijoms	3 120,7	3 277,2	5
5	Klientams suteiktos paskolos	38 641,1	56 746,2	46,9
5.1	Iš jų – paskolos privačioms įmonėms	22 307	30 843,1	38,3
5.2	Iš jų – paskolos fiziniams asmenims	14 712,9	23 562,6	60,1
5.2.1	Iš jų – būsto paskolos	10 317,9	16 674	61,6
6	Paskolų vertės sumažėjimas	374,3	449,6	20,1
6.1	Paskolų vertės sumažėjimas / suteiktos paskolos, proc.	0,97	0,79	-
7	Indėliai ir akreditivai	30 297,9	37 152,4	22,6
7.1	Iš jų – privačių įmonių	10 509,3	12 344,5	17,5
7.2	Iš jų – fizinių asmenų	17 879,1	22 678,4	26,8
8	Akcinių nuosavybė	4 141,6	5 911,5	42,7
9	Einamųjų metų pelnas (nuostolis)	667	1 156,1	-

Didėjant konkurencijai, 2007 m. įvairiose rinkos dalyse buvo stebima bankų koncentracijos mažėjimo tendencija. Per metus trijų didžiausių bankų (AB SEB bankas, AB bankas „Hansabankas“ ir AB DnB NORD bankas) valdoma turto rinkos dalis sumažėjo nuo 69 proc. iki 67,6 proc. Didžiausi rinkos praradimai teko AB SEB bankui, kurio rinkos dalis per metus sumažėjo 1,87 procentinio punkto. Tarp rinkos dalį padidinusių bankų labiausiai išsiskyrė *Nordea Bank Finland Plc* Lietuvos skyrius, kurio rinkos dalis padidėjo 1,44 proc. punkto.

Bankai prioritetus ir toliau teikia lėšų investavimui vietinėje rinkoje. Bankų turtas Lietuvoje per metus padidėjo 19,8 mlrd. Lt, o turtas užsienyje – 2,3 mlrd. Lt. Bankų turto dalis, tenkanti nerezidentams, per metus sumažėjo nuo 16,5 proc. iki 14,8 proc.

Per metus įsiskolinimas bankams ir kitoms kredito bei finansų institucijoms išaugo 11 mlrd. Lt, arba 57,6 proc. Iš šių lėšų buvo finansuota 50 proc. bankų turto augimo. Tarp minėtų finansinių išteklių dominavo iš patrunuojančių bankų pritrauktos lėšos, kurios per metus padidėjo 5,7 mlrd. Lt ir, 2008 m. sausio 1 d. duomenimis, sudarė 17 mlrd. Lt. Be to, kai kurie bankai skolinosi ir iš kitų patrunuojančios grupės bankų. Šalies bankams skolinimasis iš patrunuojančių bankų daugeliu atvejų yra brangesnis nei vidutinė šalies rinkoje pritraukiamų išteklių kaina. Nerezidentų lėšomis (įskaitant investicijas į kapitalą) buvo finansuota 56 proc. bankų turto augimo.

¹ Veikiančių šalies komercinių bankų ir bankų sistemos sąvoka apima visus nagrinėjamu periodu veikusius šalies komercinius bankus bei užsienio bankų skyrius.

Bankų paskolų portfelis

2007 m. bankų paskolų portfelio augimas išliko spartus, tačiau per paskutinįjį metų ketvirtį buvo stebimos tam tikros lėtėjimo tendencijos.

Metinis klientams suteiktų paskolų portfelio augimo tempas sumažėjo nuo 48,9 proc. 2007 m. sausio 1 d. iki 46,9 proc. 2008 m. sausio 1 d.

2008 m. sausio 1 d. duomenimis, Lietuvos bankų paskolų portfelis (įskaitant paskolas finansų institucijoms) sudarė 62,1 procento 2007 m. šalies BVP. Tiek pagal paskolų ir BVP santykio augimo tempus, tiek pagal kitus santykinus paskolų portfelio rodiklius Lietuva vis dar atsilieka nuo kaimyninių šalių. Palyginimui Latvijoje bankų paskolos nuo BVP sudarė apie 106,2 proc., o Estijoje – apie 98,3 proc.

Atsiranda vis daugiau požymių, leidžiančių manyti, kad paskolų rinkos tolesnė plėtra galbūt bus nebe tokia sparti. Bankų paskolų portfelio augimo tempų lėtėjimo prognozę patvirtina ir lėtesniais tempais nei paskolų portfelis augę bankų kreditavimo įsipareigojimai, kurių apimtis per paskutinįjį praėjusių metų ketvirtį sumažėjo 0,9 mlrd. Lt.

Lietuvos bankai paskolas jau kuris laikas išduoda atsargiau ir griežtina paskolų išdavimo sąlygas (ypač žemės sklypų įsigijimui, statybų finansavimui). Padidinti reikalavimai paskolos užtikrinimo priemonei, padidintas reikalavimas likutiniam skolininko pajamų dydžiui po paskolos aptarnavimo.

Jau kelinti metai iš eilės bankų paskolų portfelio augimas yra gana subalansuotas: naujai teikiamos paskolos panašiomis apimtimis pasiskirsto tarp verslo ir namų ūkių. Skirtingai nuo ankstesnių metų, 2007 m. daugiausiai paskolų buvo suteikta gyventojams (8,8 mlrd. Lt) ir kiek mažiau – privačioms įmonėms (8,5 mlrd. Lt). 2008 m. sausio 1 d. duomenimis, paskolos privačioms įmonėms sudarė 54,3 proc. bankų klientams suteiktų paskolų portfelio, o paskolos fiziniams asmenims – 41,5 proc. (iš jų būsto paskolos sudarė 29,4 proc. bankų paskolų portfelio).

2007 m. tarp gyventojams teikiamų paskolų ir toliau dominavo būsto paskolos, o jų metiniai augimo tempai sudarė 61,6 proc. ir buvo kiek didesni nei prieš metus. Tiesa, paskutinįjį praėjusių metų ketvirtį buvo stebimas gana didelis būsto paskolų prieaugio sumažėjimas. Antroje metų pusėje, išaugus skirtumui tarp VILIBOR ir EURIBOR palūkanų, paskolos valiuta (daugiausiai eurai) ėmė dominuoti, o paskolų litais apimtis per paskutinįjį ketvirtį netgi sumažėjo.

2008 m. sausio 1 d. Lietuvoje būsto paskolos sudarė 17,2 proc. prognozuojamo 2007 m. šalies BVP, o Latvijoje ir Estijoje analogiškas rodiklis buvo 2 kartus didesnis.

Paskolų portfelio kokybę charakterizuojantys rodikliai išlieka pakankamai geri. Paskolų vertės sumažėjimo (specialiųjų atidėjinių) ir paskolų portfelio santykis per metus sumažėjo (pagerėjo) nuo 0,97 proc. iki 0,79 proc. O paskolų, kurių periodiniai mokėjimai pradelsti 60 ir daugiau dienų, suma per metus padidėjo 218 mln. Lt, arba 53,9 proc. Šių paskolų santykis su paskolų portfeliumi per metus padidėjo nuo 0,97 proc. iki 1,04 proc.

Veiklos riziką ribojančių normatyvų vykdymas

JAV kilusi ir daugelio šalių rinkas palietusi būsto paskolų krizė Lietuvos bankų sistemos likvidumui žymesnio poveikio neturėjo. 2008 m. sausio 1 d. duomenimis, normatyvinis bankų sistemos likvidumo rodiklis sudarė 43,5 proc. bei 13,5 procentinių punktų viršijo Lietuvos banko nustatytą minimumą. Likvidus turtas siekė 21,9 proc. bankų turto.

Bankų sistemos kapitalo pakankamumo rodiklis per metus išaugo 0,15 proc. punkto ir 2008 m. sausio 1 d. sudarė 10,90 proc. Bankų sistemos kapitalo bazė sudarė 6,2 mlrd. Lt, iš kurios didžiausia dalis, 4,4 mlrd. Lt, teko 1 lygio kapitalui. Bankinės knygos rizikai amortizuoti priskirtas kapitalas siekė 4,6 mlrd. Lt, o prekybos knygos rizikai amortizuoti priskirtas kapitalas sudarė tik 115 mln. Lt.

2008 m. sausio 1 d. šalies bankai, nepažeisdami kapitalo pakankamumo normatyvo vykdymo, galėjo prisiimti 18,5 mlrd. Lt papildomos aktyvų rizikos (6 mlrd. Lt daugiau nei prieš metus), arba papildomai sumažinti paskolų vertę 1,7 mlrd. Lt, t.y. 4 kartus padidinti dabartinį paskolų vertės sumažėjimą.

Visi bankai vykdė Lietuvos banko nustatytus veiklos riziką ribojančius normatyvus.

Akcininkų nuosavybė

Bankų acininkų nuosavybė 2007 m. padidėjo 1,8 mlrd. Lt ir 2008 m. sausio 1 d. siekė 5,9 mlrd. Lt, o didžiausios įtakos augimui 2007 m. uždirbtas rekordinis 1,1 mlrd. Lt pelnas (jis audituotais duomenimis net 71 proc., arba 475,3 mln. Lt, viršijo ankstesniųjų metų rezultatą).

Bankų sistemos įstatinis (įregistruotas acininkis) kapitalas 2007 m. padidėjo 408 mln. Lt iki 3,1 mlrd. Lt. 2007 m. įstatinio kapitalo padidinimą įregistravo: AB PAREX BANKAS (65 mln. Lt papildomais įnašais ir 53 mln. Lt, iš kurių

45,3 mln. Lt papildomais įnašais, o 7,7 mln. Lt –konvertavus subordinuotą paskolą), AB Sampo bankas (70 mln. Lt papildomais įnašais), AB bankas „Snoras“ (54,9 mln. Lt iš banko lėšų bei 41,2 mln. Lt papildomais įnašais), AB DnB NORD bankas (52 mln. Lt papildomais įnašais), AB Šiaulių bankas (40 mln. Lt papildomais įnašais bei 12 mln. Lt, panaudojus emisinį skirtumą) bei AB Ūkio bankas (20 mln. Lt papildomais įnašais).

Nerezidentų valdoma įstatinio kapitalo dalis per metus sumažėjo 2,3 proc. punktais ir sudarė 87,6 proc. Lietuvos bankų sistemoje dominavo skandinaviškas kapitalas.

2007 m. keletas bankų padidino kapitalo bazę, gavę Lietuvos banko valdybos leidimus tam tikrą dalį audituoto einamųjų metų pelno bei naujai gautas subordinuotas paskolas įtraukti į kapitalo bazę. Leidimai į kapitalo bazę įskaityti dalį einamųjų metų pelno buvo suteikti 3 bankams, kurie į kapitalo bazę įtraukė iš viso 155,2 mln. Lt einamųjų metų pelno. Per metus 5 bankai kapitalo bazę padidino naujai gautomis subordinuotomis paskolomis (iš viso 701,6 mln. Lt).

Pelningumas ir veiklos efektyvumas

Bankų pateiktų 2008 m. sausio 1 d. audituotų finansinių ataskaitų duomenimis, 2007 m. visi šalies bankai, išskyrus tik pernai veiklą pradėjusius *Balti Investment Grupi Pank AS* filialą (4,1 mln. Lt nuostolis) ir *MP Investment Bank hf.* filialą Baltijos šalyse (1,1 mln. Lt nuostolis), dirbo pelningai.

Bendras šalies bankų 2007 m. audituotas pelnas buvo 1 156 mln. Lt, o tai yra 73 proc. daugiau nei 2006 m., kuomet Lietuvos bankų sistema gavo 667 mln. Lt pelno. Lietuvos bankų sistemos pelnas nuosekliai augo jau šeštus metus iš eilės.

Veikiančių bankų pelningumo ir veiklos efektyvumo rodikliai

Eil.Nr.	Bankas	Einamųjų metų pelnas (mln. Lt)	
		2007 01 01	2008,01,01
1.	AB DnB NORD bankas	56,2	107,9
2.	AB Ūkio bankas	47,4	82,7
3.	AB SEB bankas	285,5	496,1
4.	AB Šiaulių bankas	13,7	27,2
5.	AB bankas „Snoras“	51,9	71,7
6.	UAB Medicinos bankas	3,5	5560
7.	AB PAREX BANKAS	4,9	0,04
8.	AB bankas „Hansabankas“	179,5	314,3
9.	AB Sampo bankas	23,3	35,6
	IŠ VISO bankai:	665,9	1 141,2
10.	<i>Bayerische Hypo- und Vereinsbank AG</i> Vilniaus skyrius	1,5	-
11.	<i>Nordea Bank Finland Plc</i> Lietuvos skyrius	-0,3	19,1
12.	AS „UniCredit Bank“ Lietuvos skyrius	-	1,1
13.	<i>MP Investment Bank hf.</i> filialas Baltijos šalyse	-	-1,1
14.	<i>Balti Investeeringute Grupi Pank AS</i> filialas	-	-4,1
	IŠ VISO užsienio bankų skyriai	1,2	14,9
	IŠ VISO:	667,0	1 156,1

2007 m. bankų pelno išaugimui lemiamos įtakos turėjo išaugusios bankų veiklos apimtys ir grynųjų palūkanų pajamų išaugimas, kurį savo ruožtu sąlygojo sparčiai augęs bankų paskolų portfelis bei padidėjusi realioji palūkanų marža. 2007 m. palyginti su 2006 m. labiausiai padidėjo:

- 603 mln. Lt, arba 51,5 proc., grynosios palūkanų pajamos;
- 148 mln. Lt, arba 29,6 proc., grynosios paslaugų ir komisinių pajamos;
- 66 mln. Lt pajamas už nuosavybės vertybinius popierius;
- teigiamos įtakos taip pat turėjo 19,8 proc. didesnės pajamos iš operacijų užsienio valiuta ir išvestinėmis finansinėmis priemonėmis.

Taip pat galima išskirti ir keletą veiksnių, mažusių bankų pelningumą. Labiausiai išlaidų dalyje per metus padidėjo bankų operacinės išlaidos (244 mln. Lt, arba 31,1 proc.), tarp kurių labiausiai padidėjo su darbo užmokesčiu susiję išlaidos (160 mln. Lt, arba 33,8 proc.) bei pastatų nuomos ir ūkio išlaidos (30 mln. Lt, arba 28,8 proc.). Minėtų išlaidų augimą nulėmė ne tik daugumos bankų tinklo plėtra, bet ir visame ūkyje stebimas žymus darbo užmokesčio augimas, kuris neaplenkė ir bankų sektoriaus. Išaugus bankų operacijų skaičiui ir apimtims bei bankų pelningumui, bankų mokamų mokesčių suma padidėjo 124 mln. Lt, arba 76,1 proc., ir sudarė 287 mln. Lt.

Bankų veiklos sąnaudų augimo tempai buvo mažesni už bankų turto bei pajamų augimo tempus, o tai sudarė palankias prielaidas didėti bankų veiklos efektyvumui. Bankų sistemos efektyvumą parodantis fiksuotų išlaidų santykis su pagrindinės veiklos pelnu per metus sumažėjo (pagerėjo) 5,1 proc. punktais ir 2008 m. sausio 1 d. sudarė 39,9 proc., t.y. tokia dalis bankų iš pagrindinės veiklos uždirbto pelno (grynųjų pajamų) buvo sunaudota bankų operacinėms ir amortizacijos išlaidoms.

2007 m. vienam bankų darbuotojui vidutiniškai teko 470 tūkst. Lt banko pajamų, o tai buvo 35,2 proc. daugiau nei 2006 m. Be to, vienas banko darbuotojas vidutiniškai aptarnavo 7,7 mln. Lt banko turto, o tai buvo 18,6 proc. daugiau nei 2006 m.

Bankams didinant pelningesnių, tačiau ir rizikingesnių aktyvų dalį, išaugo bankų sistemos turto gražos rodiklis per metus padidėjo nuo 1,32 proc. iki 1,71 proc., o nuosavybės gražos rodiklis – nuo 20,3 iki 25,9 proc.

Bankų sistemos realioji palūkanų marža 2008 m. sausio 1 d. sudarė 2,82 proc.

LIETUVOS CENTRINĖS KREDITO UNIJOS VEIKLA

Lietuvos centrinės kredito unijos (LCKU) turtas per 2007 metus padidėjo 29 proc. iki 141,6 mln. Lt ir 2008 m. sausio 1 d. pasiekė didžiausią apimtį nuo LCKU veiklos pradžios.

Turto augimą didžiaja dalimi nulėmė pagrindinio LCKU finansavimo šaltinio – kredito unijų narių indėlių išaugimas. Per metus indėliai išaugo 27,1 proc. ir 2008 m. sausio 1 d. sudarė 124,6 mln. Lt. Paskolų portfelis per metus padidėjo 59,1 proc. iki 49,3 mln. Lt. Paskolų portfelio kokybė išlieka gera. Paskolų, kurių periodiniai mokėjimai pradelsti daugiau negu 60 dienų, šiuo metu nėra.

2007 m. LCKU padėjo spręsti 3 kredito unijų trumpalaikes likvidumo problemas, teikdama paskolas iš Likvidumo palaikymo rezervo, o 2006 m. tokios paskirties paskolos buvo suteiktos keturioms unijoms. 2008 m. sausio 1 d. duomenimis, viena kredito unija naudojo paskola iš Likvidumo palaikymo rezervo.

LCKU narėms 2007 m. antrąjį ketvirtį iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės išpirkus visą papildomą pajų, papildomas pajinis kapitalas – (5,3 mln. Lt) priklauso 59 kredito unijoms - LCKU narėms.

Audituotų finansinių ataskaitų duomenimis, 2007 m. LCKU uždirbo 714 tūkst. Lt pelno, o tai yra beveik dvigubai daugiau negu 2006 m., kuomet uždirbta 393 tūkst. Lt.

2007 m. LCKU vykdė visus Lietuvos banko nustatytus veiklos riziką ribojančius normatyvus.

KREDITO UNIJŲ VEIKLA

2008 m. sausio 1 d. Lietuvoje veikė 67 kredito unijos, vienijusios 83 437 narius. 2007 m. buvo įsteigta tik viena kredito unija.

Kredito unijų pagrindinių suvestinės balansinės ataskaitos straipsnių dinamika

Eil. Nr.	Balansinės ataskaitos straipsnio pavadinimas	Suma (tūkst. Lt)		Pasikeitimas per metus (proc.)
		2007 01 01	2008 01 01	
1.	Turtas (aktyvai)	461 842,2	655 150,9	41,9
2.	VVP	11 228,5	20 701,9	84,4
3.	Suteiktos paskolos	305 111,8	455 311,7	49,2
4.	Specialieji atidėjiniai (atidėjimai) paskoloms	984,5	1 649,2	67,5
5.	Indėliai	370 853,1	518 203,0	39,7
5.1	Iš jų – kredito unijų narių ir asocijuotų narių	367 408,2	512 831,1	39,6
6.	Pajinis kapitalas	46 589,4	67 921,7	45,8
7.	Einamųjų metų pelnas (nuostolis)	2 272,7	2 722,4	-

Praėjusiais metais kredito unijos toliau plėtė savo veiklą:

- turtas išaugo 41,9 proc. ir 2008 m. sausio 1 d. sudarė 0,81 proc. veikiančių bankų sistemos turto. Didžiausios Panevėžio kredito unijos turtas 2008 m. sausio 1 d. sudarė beveik 72 mln. Lt, arba 11 proc., visų kredito unijų turto;
- suteiktos paskolos padidėjo beveik 1,5 karto ir sudarė 69 proc. viso turto. 2008 m. sausio 1 d. specialiuosius atidėjimus paskoloms (1 649,2 tūkst. Lt) buvo sudariusios 50 kredito unijų;
- investicijos į Vyriausybės vertybinius popierius išaugo 1,8 karto;
- priimti indėliai padidėjo 39,7 proc., didžiausią jų dalį (99 proc.) sudarė narių indėliai;
- kredito unijų pajinis kapitalas padidėjo beveik 1,5 karto.

2007 m. 59 kredito unijos dirbo pelningai, 8 patyrė nuostolį.

Kredito unijų revizorių (nepriklausomų auditorių) patikrintų ir visuotinių narių susirinkimų patvirtintų ataskaitų duomenimis, 2007 m. kredito unijos uždirbo 2 722,4 tūkst. Lt pelno.

Kaip ir ankstesniais metais, pagrindinis kredito unijų pajamų šaltinis buvo palūkanų pajamos, sudariusios 90 proc. visų pajamų. Didžiausią išlaidų dalį sudarė palūkanų ir operacinės išlaidos, siekusios atitinkamai 46 proc. ir 41,8 proc. visų išlaidų.